

УДК 343.979

Жаровська Г. П. – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри кримінального права і криміналістики Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, м. Чернівці

Основні моделі транснаціональних злочинних організацій

Доведено, що транснаціональні злочинні організації мають найбільш складну структуру, оскільки прагнення до максимальної безпеки під час здійснення такої діяльності, а також необхідність ухилення від соціального контролю стимулюють її постійне вдосконалення. Виокремлено основні моделі транснаціональних злочинних організацій. Шляхом аналізу зарубіжного досвіду вивчення проблем транснаціональної злочинності досліджено становлення та розвиток транснаціональних злочинних організацій, їх ієрархічну структуру.

Розглянуто декілька видів моделей структурної організації транснаціональних злочинних формувань. Кожна з них притаманна певній території дії організованої злочинності, часу існування і сфері її діяльності.

З огляду на всі недоліки традиційних моделей, сучасні злочинні організації рухаються шляхом відбору найкращих структурних характеристик, які вони застосовують для власної організації. Отже, сучасні моделі організованих злочинних формувань містять ознаки різних відомих структурних характеристик і принципів, що дає змогу їм розширювати сфери транснаціональної злочинної діяльності, а також гарантувати належний рівень безпеки.

Схематична організація елементів злочинного синдикату становить чітко структуроване ядро з ознаками вертикальної структури управління, організоване за традиційними канонами корпоративної моделі, яке органічно поєднується з гнучкою мережевою структурою периферійних ланок. Останні зазвичай ізольовані одна від іншої та передбачають розподіл праці між ланками. Водночас члени кожної з них усередині окремого осередку тісно пов'язані між собою особистісними, емоційними зв'язками (родинними, земляцькими, етнічними тощо). Це сприяє налагодженню механізму їхньої дії у «виробничій сфері», дає змогу оптимально управляти їхньою діяльністю, максимально захищаючи центр та інші периферійні ланки мережі від впливу соціального контролю в разі недовіри однієї з них.

Поєднання найбільш ефективних принципів організації та управління корпоративної моделі, означене жорсткою централізацією вищих рівнів з ізольованістю, аморфністю і плінністю класичних мережевих моделей, обрала нині більшість відомих транснаціональних злочинних організацій.

Ключові слова: транснаціональна злочинна організація; модель; запобігання; зарубіжний досвід; злочинна діяльність.

Постановка проблеми. Аналіз наявних способів структурної організації транснаціональних злочинних організацій, а також основних принципів організації їхньої діяльності є надзвичайно важливим для визначення сутності (або саме механізму діяльності) транснаціональної організованої злочинності. Структурна організація таких злочинних осередків – це один із найбільш ефективних способів уникнення ними соціального контролю. Її розгляд дає змогу встановити особливості їхньої внутрішньої безпеки в конкурентній боротьбі, методи подолання конфліктів, ступінь вияву стримувальних і захисних функцій щодо своїх членів.

Виклад основного матеріалу. Попри специфічні риси, притаманні різним транснаціональним злочинним організаціям, їхні ключові характеристики можуть відповідати декільком класичним організаційним моделям – корпоративній і мережевій.

Крім них, у кримінологічній теорії розроблено й інші моделі: партнерства (М. Галлер); патримоніальна модель, що передбачає мережу «патрон–клієнт» (Дж. Албіно, Х. Хесс); модель, що ґрунтується на теорії етнічного наслідування (Ф. Іанні); а також моделі, що ґрунтуються на структурних характеристиках підприємницьких синдикатів і синдикатів, які вдаються до насильства для контролю за виробництвом товарів і послуг та ринками їх збуту (А. Блок, Д. Сміт).

Усі зазначені вище моделі розроблено на основі аналізу діяльності окремих транснаціональних злочинних організацій, злочинна діяльність яких була найактивнішою, а отже, найбільш вивченою. Відповідають цим моделям переважно традиційні транснаціональні злочинні синдикати, що мали тривалий період розвитку. Для організації своєї діяльності вони, видозмінюючись, використовують принципи й особливості, притаманні іншим моделям, що мають найвищу ефективність злочинної діяльності за відносної безпеки для системи загалом.

Переходячи на транснаціональний рівень, національні злочинні організації можуть використовувати досвід класичних моделей. З огляду на зацікавленість у підвищенні ефективності злочинного бізнесу, такі організації переймають із класичних моделей ті структурні характеристики та принципи діяльності, які дають змогу максимально убезпечити злочинну діяльність і підвищити її прибуток. Вони намагаються враховувати недоліки в

діяльності певних злочинних організацій, тому використовують комбіновані характеристики одразу декількох моделей.

Корпоративна модель злочинної організації є однією з найвідоміших [1]. Вона схожа на способи організації державних управлінських структур. Адміністративно-виконавчі та правоохоронні органи, корпорації, армія – приклади такої моделі. Будь-яка організація, що становить бюрократичну модель, має низку специфічних рис. Вона раціонально організована за: складної ієрархії; поділу праці; призначення на посади за критерієм кваліфікації; численних правил та інструкцій; зв'язків верхівки ієрархії з рядовими працівниками через накази, передані здебільшого в письмовій формі.

У середовищі організованої злочинності корпоративна модель притаманна організаціям із жорсткою, централізованою системою авторитарного типу. Загальна схема, що позначає корпоративну модель, передбачає вертикальну структуру управління злочинним співтовариством, низка елементів якої є паралельними державним або легальним корпоративним структурам.

Із цього приводу А. Л. Репецька констатує, що в злочинній організації, структурованій за зразком корпоративної моделі, виявляється генетична спорідненість моделі устрою суспільства, що відображає взаємозв'язок основних елементів: держави – корпорації, підприємства – сім'ї, причому за сім'єю спочатку закріплено статус прототипу. У більшості злочинних організацій головною структурною одиницею є монополістична корпорація, яку зазвичай називають «сім'єю» [2, с. 185].

Для координації діяльності окремих злочинних корпорацій вирішення спорів, що виникають між ними, визнання новообраних лідерів, контролю за спільними підприємствами та регулювання інших проблем, що постають у процесі взаємодії між злочинними «сім'ями», можуть створювати спеціальні органи або комісії. Ці органи є союзом законодавчого органу, верховного й арбітражного суду, правління директорів. Члени сім'ї чи іншої корпоративної одиниці ставляться до такого органу як до вищої інстанції в організаційних і юрисдикційних суперечках. До нього входять найвпливовіші лідери, які пов'язані між собою переважно формальною угодою.

Таким чином, цей орган (або комісія, «сходка» тощо) виконує роль надбудовного елементу в базовій корпоративній моделі.

Зіставлення корпоративної моделі організації злочинних синдикатів із великими легальними корпораціями засвідчує, що головна відмінність у схемі злочинного співтовариства полягає в тому, що керівник такого підприємства, як і його колеги, які обіймають нижчі посади, не є його акціонерами.

Крім основних управлінських ланок, структурними елементами корпоративної моделі можуть бути різні штатні посади, що відповідають посадам начальника відділу кадрів, менеджера зі зв'язків з громадськістю, начальника служби безпеки, однак їх не обіймає постійно одна й та сама людина.

Не кожен, хто має намір брати участь у справі, може це зробити. Його прагнення має відповідати його здібностям і бажанням тих, хто контролює членство в злочинному синдикаті. Ув'язнення або смерть будь-якого члена злочинної корпорації не має значного впливу на її діяльність, оскільки на кожну вакансію є близько ста кандидатів [3, с. 242].

Кожна корпоративна організація має встановлені правила й інструкції, якими керуються її члени. Перелік таких правил з метою конспірації та захисту від зовнішнього проникнення тримають у таємниці. Однак чимало правил, які є базовими в злочинних організаціях, інфільтрують у місця позбавлення волі, вони стають неписаними кодексами поведінки і через ув'язнених поширюються на всіх членів злочинної ієрархії [4].

Ці правила є загальноприйнятими, формують систему цінностей, а не формально встановлений перелік інструкцій для керівництва.

Попри керованість такої моделі внаслідок її жорсткої централізації, доводиться констатувати, що низка аспектів корпоративності не придатна для організованої злочинності, яка повинна враховувати, що її формалізовані дії можуть постійно контролювати правоохоронні органи (прослуховування телефонних розмов, відстеження письмових повідомлень, рух грошових коштів тощо). Тому інформацію, накази, гроші й інші речі передають з рук у руки, віч-на-віч. Занадто довгі ланцюги наказів, притаманні сучасній бюрократії, не придатні для організованої злочинності, а відмова від цього бюрократичного атрибута знижує рівень внутрішнього контролю.

Крім того, надмірно централізована організація прагне зробити підприємство цілком залежним від думки панівної верхівки, водночас, нижчі за ієрархією керівники, які безпосередньо

управляють виробництвом, краще знають можливості та здібності пересічних працівників, а також особливості управління, які відповідають місцевим умовам [5, с. 53].

Ці особливості корпоративної моделі частково відображено і в концепціях моделей організації злочинного співтовариства, що мають ознаки класичної корпоративної структури. Ідеться про моделі синдикатів-підприємств і синдикатів, які застосовують насильство для контролю за виробництвом нелегальних товарів, послуг та ринками їх збуту (А. Блок, Д. Сміт), а також модель партнерства, схарактеризовану М. Галлером.

На думку А. Блока, централізовані злочинні синдикати мають високий ступінь жорсткості в їхній ієрархічній структурі. У запропонованій дослідником концепції домінують два різні типи синдикатів – синдикати-підприємства і «силові» синдикати [6].

Модель організації злочинного співтовариства, проаналізована Д. Смітом, наближена за структурою до класичної корпоративної моделі. Згідно з позицією вченого, організована злочинність – «не більше ніж продовження нормальних ділових операцій у сфері нелегального бізнесу. Тому незаконне підприємство (у межах організованої злочинності) відрізняється від законного тільки тим, що воно діє на нелегальному ринку, – це підприємницька діяльність, якій сталося бути нелегальною» [7, с. 45].

Модель партнерства (М. Галлер), маючи деякі специфічні риси корпоративної моделі, навпаки, позбавлена жорсткої ієрархічної структури, більш гнучка та динамічна. Спосіб організації злочинної діяльності в цьому разі виявляється через серію немасштабних ділових партнерств у формі інвестицій і спільних ділових підприємств із широким колом партнерів, які постійно змінюються. Деякі з них є солідними, впливовими у світі організованої злочинності персонами. Однак такі партнерства не очолює один лідер, це нелегальний бізнес на партнерських засадах. Спільний бізнес у такому партнерстві часто супроводжується і самостійною діяльністю окремих партнерів в інших сферах нелегального ринку [8, с. 207–245].

Загалом децентралізація в злочинному співтоваристві, зазначає Дж. Албіно, може виявитися сприятливою як для справи, так і з позицій безпеки. Водночас дослідник вважає, що корпоративна модель має бути досить легкою мішенню для соціального контролю. «Усе, що необхідно для її руйнування, – це позбавити її верхнього ешелону. Реальна ж влада синдикату

полягає в його аморфності. Якщо хтось із керівників синдикату опиняється у в'язниці – це все, що може трапитися погане в його становищі й у жодному разі не має позначатися на продовженні злочинного бізнесу» [9, с. 285].

Ця обставина пояснює деякі переваги мережевої моделі на противагу корпоративній. Використовуючи мережеву модель, злочинні організації створюють гнучкіші й динамічніші структури. Для злочинних мереж притаманні непостійне членство та високий рівень адаптації до політичних, економічних і соціальних змін, що відбуваються в суспільному житті, без централізованої системи контролю.

У мережевих організаціях контроль за організованою злочинністю є лише зовнішнім, його здійснюють потужні економічні та політичні сили, зацікавлені в діяльності організованої злочинності в певних межах [10].

Не заперечуючи існування зовнішніх контрольних меж для організованої злочинності, навряд чи можна заперечувати внутрішній контроль у її структурах, побудованих навіть за мережевою моделлю. Адже брак централізованого контролю за організацією загалом не виключає його існування в окремих структурованих елементах цієї моделі, детальний аналіз якої підтверджує такий висновок.

Згідно з концептуальною моделлю, запропонованою Президентською комісією США з вивчення організованої злочинності, у найзагальнішому вигляді мережева модель становить злочинну організацію, що охоплює мережу найвпливовіших осіб, які обіймають високі посади у владних органах, виконавчих структурах держави або входять до олігархічної верхівки суспільства. Вони керують діяльністю безпосередніх виконавців, залучених до злочинної діяльності. Таким чином, ця модель пов'язує членів і не членів злочинної організації. Основними структурними елементами мережевої моделі є злочинні групи, покровителі, спеціалізована підтримка, підтримка користувачів і соціальна підтримка [11].

Злочинні групи – це організоване злочинне об'єднання, до складу якого входять особи, готові порушити закон, використовувати насильство для посилення впливу й отримання прибутку. Структура такого об'єднання передбачає набір ієрархічно розміщених незалежних посад, необхідних для виконання специфічних функцій. Тому така група може бути як

добре структурованою, так і вкрай динамічною, проте в будь-якому разі ґрунтується на силі й авторитеті [12, с. 42].

Принципи дії групи полягають у змінюваності лідерів, перспективному розвитку групи незалежно від наявності або відсутності окремих її членів. Пріоритетними напрямками діяльності є забезпечення продовження її існування, підпорядкування особистих інтересів груповим.

Членство в такій групі ґрунтується на загальних характеристиках її членів, серед яких: раса, етнос, кримінальний досвід або спільний інтерес. Правила членства передбачають таємність, відданість, готовність брати участь у будь-яких діях групи та захищати її. Натомість кожен отримує певні вигоди: захист, престиж, можливість економічного успіху.

Найвідомішою з них є патримоніальна модель, структуру якої вивчали різні дослідники [13]. Під час організації діяльності за такою моделлю акцентують на традиційних ритуалах, які демонструють емоційні зв'язки між людьми. У сучасній бюрократичній організації, навпаки, особисті зв'язки слабші, менше ритуалізовані й емоційно демонстративні; вони поступилися місцем прихильності абстрактним правилам і положенням. Це вияв впливу різних культур у родовій і корпоративній організаціях. Родова еліта схильна до церемонності й культу особи. Корпоративна еліта має прагматичний набір ідеалів [14, с. 293].

Головна ідея патримоніальної моделі полягає в тому, що кожна особа входить до соціальної мережі та перебуває в ланцюжку осіб, з якими вона має контакти. Оскільки контакт відбувається через ланцюжок, що складається з безлічі таких ланок, окрема людина може відправляти «повідомлення» значно більшій кількості людей, ніж вона знає особисто, оскільки завжди існують «друзі друзів». Тому «кожна особа є точкою, у якій перетинаються мережі. Але не кожен має однаковий інтерес і талант взаємодії з ключовими особами для отримання прибутку» [13, с. 174].

Кожен член організованої злочинності в мережевій моделі має володіти таким талантом. Це означає, що він повинен уміти діяти як патрон. Коли порушуються взаємини в мережі – виникає зв'язок «патрон–клієнт». Патрон «забезпечує економічну допомогу та захист як від законних, так і незаконних домагань влади. Клієнт оплачує більш відчутними активами, наприклад,

повагою і відданістю. Він може також запропонувати політичну чи яку-небудь іншу підтримку, завдяки чому відносини стають взаємними [15, с. 16–17].

В італійсько-американській версії моделі організованої злочинності кожен лідер – «бос» – пов'язаний (спорідненістю, дружбою, взаємною повагою) з іншим босом. Визнання взаємного суверенітету є способом зв'язку злочинних угруповань у країні. Ця структура є природною системою, у якій члени не обов'язково керуються цілями організації, проте вони зацікавлені у виживанні системи й беруть участь у колективній діяльності, спрямованій на досягнення цієї мети. В організованій злочинності, як і в природній системі, злочинна група – більше ніж інструмент для досягнення кінцевої мети; це соціальна група, яка намагається пристосуватися та вижити в небезпечному оточенні [16].

На думку Ф. Іанні, сутність і структура організованої злочинності ґрунтуються на етнічній мережі. Визначаючи організовану злочинність як соціальну систему, він вважає, що організовані злочинні групи, що є неформальними організаціями, як і всі соціальні системи, не мають жорсткої структури. Такі групи здебільшого є сукупністю незалежних утворень з мінливим «поточним» персоналом [17, с. 20].

Етнічна основа таких груп зумовлена тим, що кожна нова емігрантська група наражається на дискримінацію, обмеження економічних можливостей і блокування шляхів до влади. Одним із найефективніших способів подолання цих перепон є організована злочинність, оскільки це високоприбуткова справа, фактично безпечна для етнічних громад, яка внаслідок закритості для зовнішнього проникнення не доступна для контролю з боку держави. З кожною хвилиною еміграції характер організованої злочинної діяльності в приймаючій країні змінюється, оскільки з'являються нові кримінальні групи [18].

Теорія «етнічного наслідування» є вдалим інструментом для розуміння мінливої сутності транснаціональної організованої злочинності.

Висновки. Таким чином, виокремлюють декілька моделей структурної організації транснаціональних злочинних формувань. Кожна з них притаманна певній території дії організованої злочинності, часу існування і сфері її діяльності.

Транснаціональні злочинні організації мають найскладнішу структуру, оскільки прагнення до максимальної безпеки під час

здійснення такої діяльності, а також необхідність ефективного ухилення від соціального контролю стимулюють постійне її вдосконалення. Ураховуючи недоліки традиційних моделей, сучасні злочинні організації відбирають найкращі структурні характеристики, які вони застосовують для власної організації. Отже, сучасні моделі організованих злочинних формувань органічно поєднують ознаки різних відомих структурних характеристик і принципів, що надає їм можливість розширювати сфери транснаціональної злочинної діяльності та забезпечувати її безпеку.

У загальному вигляді схематична організація елементів, з яких злочинний синдикат формується в єдину систему, передбачає жорстко структуроване ядро з ознаками вертикальної структури управління, організоване за традиційними канонами корпоративної моделі, яке органічно поєднується з гнучкою мережевою структурою периферичних ланок. Останні здебільшого добре ізольовані одна від одної, мають розподіл праці між ланками, а члени кожної з них усередині окремого осередку міцно пов'язані між собою особистісними, емоційними зв'язками (родинними, земляцькими, етнічними тощо). Це забезпечує не тільки налагоджений механізм їхніх дій у «виробничій сфері», спрощене управління та контроль за діяльністю, а й максимально захищає центр та інші периферійні ланки мережі від впливу соціального контролю в разі викриття однієї з них.

Таке поєднання найефективніших принципів організації та управління корпоративної моделі, якій притаманні жорстка централізація для вищих рівнів, ізольованість, аморфність і плінність класичних мережевих моделей, обирає нині більшість відомих транснаціональних злочинних організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Годунов И. В. Транснациональная организованная преступность в России. Пути и формы противодействия : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / И. В. Годунов. – Рязань, 2002. – 604 с.
2. Репецкая А. Л. Транснациональная организованная преступность : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / А. Л. Репецкая. – Иркутск, 2001. – 388 с.
3. Cressey D. Theft of the nation / D. Cressey. – New York : Hamper and Row, 1969.
4. Abadinski H. Organized crime / H. Abadinski // Fourth Edition. – Chicago, 1994.

5. Moore M. Organized Crime as Business Enterprise / M. Moore // Major Issues in Organized Crime Control. – Washington : US Government Printing Office, 1987.
6. Block A. Business of Crime: Documentary Study of Organized Crime in the American Economy / A. Block. – Boulder: Westview, 1991.
7. Smith D. The Mafia Mystique / D. Smith. – New York : Basic Books, 1975.
8. Haller M. Illegal Enterprise: A Teoretical and Historical Interpretation / M. Haller // Criminology. – 1990. – No. 28 (May). – P. 207–235.
9. Albin J. The American Mafia: Genesis of a Legend / J. Albin. – 1971.
10. Chambliss W. On the Take: From Petty Crooks to Presidents / W. Chambliss. – Indianapolis : Indianapolis University Press, 1988.
11. President's Commission on Organized Crime. The impact: Organized Crime Today. – Washington: US Government Printing Office, 1986.
12. Liman M. Organized crime / M. Liman, G. Potter. – Eastern Kentucky University, 2011.
13. Boissevain J. Friends of friends : networks / J. Boissevain // Manipulators and Coalitions. – Oxford : Basil Blackwell, 1974.
14. Collins R. Conflict Sociology / R. Collins. – New York : Academic press, 1975.
15. Wolf E. «Kinship, Friendship, and Patron-Client relations in complex Societies» in The Social Anthropology of Complex Societies / E. Wolf. – London : Tavistock Publication, 1966.
16. Scott R. Organizations: Rational, natural and Open System / R. Scott // Englewood Cliffs. – Prentice-Hall, 1981.
17. Ianni F. A Family Business: Kinship and social Control in Organized crime / F. Ianni. – New York : Russell Sage Foundation, 1972.
18. Ianni F. The Black Mafia: Ethnic Succession in Organized Crime / F. Ianni. – New York : Simon and Schuster, 1974.

REFERENCES

1. Godunov, I.V. (2002). Transnacionalnaia organizovannaia prestupnost v Rossii. Puti i formy protivodeistviia [Transnational organized crime in Russia. Ways and forms of resistance]. *Doctor's thesis*. Riazan [in Russian].
2. Repeckaia, A.L. (2001). Transnacionalnaia organizovannaia prestupnost [Transnational organized crime]. *Doctor's thesis*. Irkutsk [in Russian].
3. Cressey, D. (1969). *Theft of the nation*. New York: Hamper and Row.
4. Abadinski, H. (1994). *Organized crime. Fourth Edition*. Chicago.
5. Moore, M. (1987). Organized Crime as Business Enterprise. *Major Issues in Organized Crime Control*. Washington: US Government Printing Office.
6. Block, A. (1991). *Business of Crime: Documentary Study of Organized Crime in the American Economy*. Boulder: Westview.
7. Smith, D. (1975). *The Mafia Mystique*. New York: Basic Books.
8. Haller, M. (1990). Illegal Enterprise: A Teoretical and Historical Interpretation. *Criminology*, 28 (May), 207-235.
9. Albin, J. (1971). *The American Mafia: Genesis of a Legend*.
10. Chambliss, W. (1988). *On the Take: From Petty Crooks to Presidents*. Indianapolis: Indianapolis University Press.
11. President's Commission on Organized Crime. (1986). *The impact: Organized Crime Today*. Washington: US Government Printing Office.

12. Liman, M., & Potter, G. (2011). *Organized crime*. Eastern Kentucky University.
13. Boissevain, J. (1974). *Friends of friends: networks. Manipulators and Coalitions*. Oxford: Basil Blackwell.
14. Collins, R. *Conflict Sociology*. New York: Academic press.
15. Wolf, E. (1966). "Kinship, Friendship, and Patron-Client relations in complex Societies" in *The Social Anthropology of Complex Societies*. London: Tavistock Publication.
16. Scott, R. (1981). *Organizations: Rational, natural and Open System*. Englewood Cliffs. Prentice-Hall.
17. Ianni, F. (1972). *A Family Bisness: Kinship and sosial Control in Organized crime*. New York: Russell Sage Foundation.
18. Ianni, F. (1974). *The Black Mafia: Ethnic Succession in Organized Crime*. New York: Simon and Schuster.

Стаття надійшла до редколегії 25.04.2018

Zharovska H. – *Ph.D. in Law, Associate Professor, Head of the Department of Criminal Law and Criminalistics of the Faculty of Law Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine*

The Main Models of Transnational Criminal Organizations

On the basis of the study, it was found that transnational criminal organizations have the most complex structure, since the desire for maximum security in the implementation of such activities, as well as the need for effective avoidance of social control make them constantly improve. The article outlines the main models of transnational criminal organizations in the world. An analysis of foreign experience in studying the problems of transnational crime allowed to investigate the formation and development of transnational criminal organizations and their hierarchical construction.

There are several types of models of the structural organization of transnational criminal groups. Each of them is characteristic for a certain area of action of organized crime, time of existence and sphere of its activity.

Transnational criminal organizations have the most complex structure, since the pursuit of maximum security in the implementation of such activities, as well as the need for effective avoidance of social control, make them continuously improved. Given all the disadvantages of traditional models, modern criminal organizations move through the selection of the best structural

characteristics that they use for their own organization. Consequently, modern models of organized crime formations combine elements of various well-known structural characteristics and principles that allow them to expand both the areas of transnational criminal activity and to ensure its effective security.

In the most general form, the schematic organization of the elements from which the criminal syndicate forms into a single system is a rigidly structured core with signs of a vertical management structure, organized according to the traditional canons of the corporate model, which is organically combined with the flexible network structure of the peripheral units. The latter, as a rule, are well isolated from each other, have a division of labor between the links, and members of each of them within a separate cell are closely connected with each other by personal, emotional connections (family, national, ethnic, etc.). It allows to have not only a well-established mechanism of their actions in the «production sphere», it is easy to manage and keep control of their activities, but also to maximize the center and other peripheral links of the network from the influence of social control in the event of failure of one of them.

Such a combination of the most effective principles of organization and management of a corporate model characterized by rigid centralization for higher levels of isolation, amorphous and fluidity of classical network models, is currently demonstrated by most of the known transnational criminal organizations.

Keywords: transnational criminal organization; model; prevention; foreign experience; criminal activity.